

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُنُونِ
وَمِنْ أَنْ يَأْخُذَنِي
بِهِ الْجُنُونُ

٢٠١٩

دانشگاه تربیت مدرس
از اسلام

دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده علوم انسانی

۱۳۸۱ / ۲ / ۱۰

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد مدیریت دولتی

بررسی رابطه میان الگوی خانوادگی و سبک مدیریت
مدیران کل استان یزد

۹۲۷

۶۰

هدایت کارگر شورکی

استاد راهنما:

دکتر احمد علی خائف الهی

استاد مشاور:

دکتر مریم وفایی

زمستان ۱۳۸۰

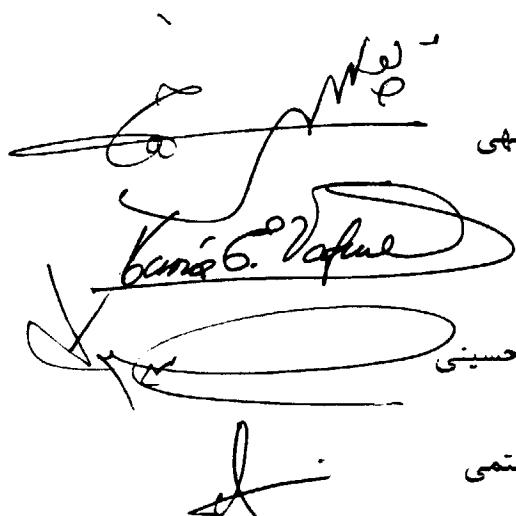
۹۸۷

تاییدیه اعضای هیات داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیات داوران نسخه نهایی پایان نامه آقای هدایت گارگر شورکی را تحت عنوان:
بررسی رابطه میان الگوی خانوادگی و سبک مدیریت مدیران کل استان یزد
از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و آنرا برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد رشته مدیریت دولتی
پیشنهاد می کنند.

اعضای هیات داوران:

۱) استاد راهنمای: جناب آقای دکتر احمد علی خائف الهی

۲) استاد مشاور: سرکارخانم دکتر مریم وفایی

۳) استاد ناظر: جناب آقای دکتر سید حمید خداداد حسینی

۴) استاد ناظر: جناب آقای دکتر علی اصغر انواری رستمی

۵) نماینده شورای تحصیلات تکمیلی: جناب آقای دکتر سید حمید خداداد حسینی

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به ایکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی - شعبه دانشگاه تربیت مدرس مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، راش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اندام به چاپ پایان نامه (رساله) ای خود، مرتب را قبول نمود کتبی به مرکز نشر دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه)، عبارت زیر را جایگزین کن:

کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناس ارشد / رساله - کتری نگارنده - مرشد شهید مرتضی طلحی
در سال ۱۳۸۰ در دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی سرکار خانم جناب
آقای دکتر احمد علی حنفی الحسن و مشاوره سرکار خانم حسین قفری دکتر مریم فرمائی
آن دفعاع شده است.

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های نشریات دانشگاه تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به مرکز نشر دانشگاه اهدا کند دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأثیر کند

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پراحت بهی خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق عراجع قضایی مطالبه و وصل کند؛ به علاوه به دانشگاه حق مندست به منظور استیغای حقوق خود، از طریق رادگاه، مدارل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقيف، کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

ماده ۶: اینجانب که دارای طرح موردی داشجوي رشت میریست در لری مقطع کارشناسی ارائه تعهد نموده و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شویم

۱۳۸۱/۱/۲۵

(سرمه شماره (۲) کارشناسی و دکتری)

تقدیم به:

الگوهای سه گانه

محبت، مهربانی و عشق:

پدر، مادر و همسر م

تقدیر و تشکر:

در این مجال برخود فرض می دانم که به مصدق (من لم يشكر المخلوق لم يشكرا الخالق) زحمات و خدمات عزیزانی را که در راستای انجام و تدوین این پژوهش مرا مورد لطف و عنایت خویش قرار داده اند ولو به ذکر نامی قدر نهاده باشم.

در آغاز، مراتب سپاس خالصانه خویش را به محضر استاد گرانقدر و دانشمندان سخاوتمند جناب آقای دکتر خائف الهی و سرکارخانم دکتر وفایی تقدیم می دارم که تکمیل این پایان نامه در اولویت نخست، مرهون راهنمایی و مشاوره ایشان است. علاوه بر آنکه در این راه از مشاوره آماری جناب آقای دکتر آذر و دکتر ساعی نیز بهره مند بوده ام. استاد محترم دیگری نیز از دانشگاه های مختلف ایران مرا از طریق رهنمودهای حکیمانه شان و امدادار خویش ساخته اند: عالی جنابان دکتر علی رضائیان، دکتر محمد حسین افشار، دکتر حسین باهر، دکتر علی اصغر فانی و دکتر علی اکبر فرهنگی.

در طول فرآیند پژوهش، بویژه در مراحل آغازین آن استاد و دانشجویان متعددی نیز در کشورهای مختلف از طریق ارتباطات الکترونیکی، دانسته ها و اطلاعات خویش را صمیمانه در اختیارم نهادند و با کمکها و تشویق های خود مرا به انجام تحقیق، امیدوار و دلگرم ساختند. استاد دانشمند آقایان و خانمهای Diana Baumrind, Hamilton McCubbin, Robert Most E.Smith, J.King, J.Bono, R.Gupta و دانشجویان Marilyn McCubbin، عزیزان بسیاری نیز بویژه در مراحل میدانی پژوهش سخاوتمندانه الطاف خویش را به اینجانب مبذول فرمودند: آقایان مهندس سفید و مهندس کلاتری استانداران وقت استان یزد، آقایان خورشیدنام، شعشی و اشرف زاده معاونان استانداری یزد، آقای شهسواری مدیر کل آموزش و پرورش استان، آقای محسن ماندگاری حبرنگار روزنامه انتخاب و کلیه کارکنان استانداری یزد بویژه آقایان فکوری، شجاع و اولیاء. علاوه بر آنکه مراتب سپاس مجدد خویش را نسبت به تمام مدیران کل استان یزد که بخشی از وقت ارزشمند خود را صرف پاسخگویی به پرسشنامه ها کردند ابراز می دارم.

همچنین، رهنمودها، تشویقها و کمکهای صمیمانه تمام دوستانم خصوصا برادر دلسوزم جناب آقای مصطفی احمدی را که مایه امید و آرامش من در پیمودن این راه دشوار بودند ارج می نهم. آقایان و خانمهای حسین نژاد، جعفری، عباسی، معارفی، سرافراز، زارع و قلیزاده و تمام دانشجویان گروه مدیریت دانشگاه تربیت مدرس که بنحوی یازی ام دادند. از تمام دوستانم در واحد هشت خوابگاه شهید حیدری نیز قدردانی می کنم که محیطی را زمینه ساز شدند تا هرچه سریعتر بنوایم مراحل تکمیل پایان نامه را به انجام برسانم.

در پایان از برادر گرامی جناب آقای احمد فقیه نجفی کارشناس پرتوان گروه مدیریت دانشگاه تربیت مدرس نیز سپاسگزاری می نمایم.

چکیده:

موفقیت و کامیابی هر سازمان، در دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده اش، مرهون کارایی و اثربخشی مدیریت آن سازمان می باشد. نگرشها، اعتقادات و رفتارهای مدیریت که در قالب سبک مدیریت نمود پیدا می کند؛ عاملی بسیار مهم در موفقیت یا شکست سازمان به شمار می آید. اما همواره این سؤال مطرح بوده است که چه عواملی بر گرایش مدیران به سبک خاصی از مدیریت تاثیر گذار بوده و از آن طریق عملکرد کلی سازمان را تحت تاثیر قرار می دهند؟ در پاسخ به این سؤال قدیمی، عوامل متعددی احصاء و معرفی گردیده اند و ما نیز در تحقیق حاضر بدنیال کشف رابطه میان الگوی خانوادگی مدیران و سبک مدیریت آنان تلاش کرده ایم. از دید ما پیشینه خانوادگی مدیران و نوع برخوردها و تعاملات گذشته آنها با والدینشان بر گرایش و تمایل ایشان به سبک خاصی از مدیریت در بزرگسالی صاحب تاثیر بوده است. خلاصه ای از مطالعات، نظریات و مستندات علمی و پژوهشی در زمینه تاثیر الگوی خانوادگی بر ابعاد مختلف ویژگیهای فردی از جمله شخصیت، شایستگی و توانایی های اجتماعی، در فصل دوم جمع آوری شده است.

بمنظور انجام مطالعه ای علمی در این زمینه مدیران کل استان یزد بعنوان جامعه آماری پژوهش حاضر انتخاب شده و فرضیه وجود رابطه معنادار میان الگوی خانوادگی و سبک مدیریت در میان آنها به آزمون نهاده شد. برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز از دو پرسشنامه مجزا استفاده گردید. آزمودنی ها با پاسخ گویی به ۳۵ سؤال پرسشنامه استاندارد تعیین سبک مدیریت، به سه گروه مدیران دیکتاتور، دموکرات و بی بندوبار تفکیک شدند. همچنین با استفاده از پرسشنامه ای با ۲۰ سؤال که توسط نگارنده و با راهنمایی استادید فن تهیه شده بود، الگوی خانوادگی گذشته مدیران در قالب سه الگوی دیکتاتوری، دموکراتیک و بی بندوبار شناسایی گردید. پس از جمع آوری داده ها از آزمون استقلال برای تجزیه و تحلیل آنها استفاده شد و در سطح اطمینان ۹۹ درصد فرضیه تحقیق مورد تایید قرار گرفت و بدین ترتیب مشخص شد که:

میان الگوی خانوادگی و سبک مدیریت مدیران کل استان یزد ارتباط معناداری وجوددارد. در پایان نیز نتایج حاصله از این پژوهش با سایر نظریات و تئوریهای مدیریت تلفیق گشته و یافته های کاربردی آن در قالب بحث ارائه شده است. و سرانجام پیشنهادهایی در سه سطح فردی، سازمانی و پژوهشی مطرح گردیده است.

وازگان کلیدی: مدیریت، سبک مدیریت، خانواده ، الگوی خانوادگی، سبک استبدادی، سبک دموکراتیک، سبک بی بندوبار، مدیران کل، استان یزد

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
-------	------

فصل اول: طرح تحقیق

۱-۱ مقدمه	۲
۲-۱ تحدید موضوع	۳
۳-۱ تعریف مساله و بیان سؤالات اصلی تحقیق	۴
۴-۱ سابقه و ضرورت انجام تحقیق	۴
۵-۱ فرضیات پژوهش	۶
۶-۱ قلمرو مکانی و زمانی تحقیق	۶
۷-۱ تعریف عملیاتی واژه ها و اصطلاحات	۶

فصل دوم: مطالعات نظری تحقیق

۱-۲ مقدمه	۹
۲-۲ بخش اول سبک مدیریت	۹
۱-۲-۲ مقدمه	۹
۲-۲-۲ تعریف مدیریت	۹
۳-۲-۲ نگرشهای موجود در مطالعات سبکهای مدیریت	۱۰
۱-۳-۲-۲ نگرش سنتی	۱۱
۲-۳-۲-۲ نگرش رفتاری	۱۴
۳-۳-۲-۲ نگرش اقتضایی	۲۸
۴-۳-۲-۲ نگرشهای نوین	۳۷
۳-۲ بخش دوم: الگوی خانوادگی	۴۲
۱-۳-۲ مقدمه	۴۲
۲-۳-۲ نظریات، مفاهیم و تعاریف خانواده	۴۵
۱-۲-۳-۲ دوره های چهارگانه مطالعه خانواده	۴۵
۲-۲-۳-۲ نظریات خانواده	۴۶
۳-۲-۳-۲ تعاریف خانواده	۴۸
۴-۲-۳-۲ نقش و کارکرد خانواده	۵۰
۵-۲-۳-۲ تحول خانواده	۵۲
۳-۳-۲ طبقه بندی و انواع خانواده	۵۴
۱-۳-۳-۲ طبقه بندی از نظر ساختار	۵۵

۵۷	۲-۳-۳-۲ طبقه بندی از نظر شیوه ازدواج
۵۸	۳-۳-۳-۲ طبقه بندی از نظر سلطه و نفوذ
۶۱	۴-۳-۳-۲ طبقه بندی از نظر رابطه اعضای خانواده با یکدیگر
۶۵	۵-۳-۳-۲ سایر انواع طبقه بندی خانواده
۶۷	۴-۳-۲ تاثیرات خانواده بر فرد
۶۷	۱-۴-۳-۲ مقدمه
۶۹	۲-۴-۳-۲ انواع الگوی خانوادگی
۶۹	۱-۲-۴-۳-۲ معرفی الگوهای خانوادگی
۷۱	۲-۲-۴-۳-۲ مقایسه الگوهای سه گانه خانوادگی
۷۲	۳-۲-۴-۳-۲ مناسبترین الگوی خانوادگی
۷۲	۳-۴-۳-۲ عوامل تشکیل دهنده الگوی خانوادگی
۷۶	۴-۴-۳-۲ تاثیرات الگوهای خانوادگی
۷۶	۱-۴-۴-۳-۲ تاثیر الگوی خانوادگی بر شایستگی
۸۲	۲-۴-۴-۳-۲ تاثیر الگوی خانوادگی بر شخصیت
۸۳	۳-۴-۴-۳-۲ تاثیر الگوی خانوادگی بر فرایند جامعه پذیری
۸۴	۴-۴-۴-۳-۲ تعارض میان والدین و فرزندان
۸۵	۵-۴-۴-۳-۲ تنبیه
۸۶	۵-۴-۳-۲ عوامل زمینه ای
۸۷	۱-۵-۴-۳-۲ نقش فرهنگ
۸۷	۲-۵-۴-۳-۲ اهمیت نژاد
۸۹	۳-۵-۴-۳-۲ عامل جنسیت
۹۰	۵-۳-۲ خانواده از منظر اسلام
۹۰	۱-۵-۳-۲ اهداف ازدواج
۹۲	۶-۳-۲ خانواده در ایران
۹۲	۱-۶-۳-۲ انواع خانواده در ایران
۹۶	۲-۶-۳-۲ تحولات خانواده در ایران

فصل سوم: روش تحقیق

۱۰۵	۱-۳ مقدمه
۱۰۵	۲-۳ فرضیه پژوهش
۱۰۵	۳-۳ جامعه آماری
۱۰۶	۴-۳ روش تحقیق
۱۰۶	۵-۳ متغیرهای تحقیق

۶-۳ روش و ابزار گردآوری اطلاعات	۱۰۶
۷-۳ روایی و اعتبار پرسشنامه ها	۱۰۷
۸-۳ روشها و فنون آماری مورد استفاده	۱۰۷
۹-۳ آشنایی مختصری با استان یزد	۱۰۸

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۱-۴ مقدمه	۱۱۱
۲-۴ توصیف آماری داده ها	۱۱۱
۱-۲-۴ پرسشنامه تعیین سبک مدیریت	۱۱۱
۲-۲-۴ پرسشنامه تعیین الگوی خانوادگی	۱۳۵
۱-۲-۲-۴ الگوی خانوادگی استبدادی	۱۳۶
۲-۲-۲-۴ الگوی خانوادگی دموکراتیک	۱۳۳
۳-۲-۲-۴ الگوی خانوادگی بی بندوبار	۱۴۶
۳-۴ سنجدش فرضیه تحقیق	۱۵۱
۱-۳-۴ تدوین فرضها	۱۵۲
۲-۳-۴ محاسبه آماره آزمون	۱۵۲
۳-۳-۴ مقدار بحرانی	۱۵۴
۴-۳-۴ تصمیم گیری	۱۵۴

فصل پنجم: نتیجه گیری، بحث و پیشنهادها

۱-۵ مقدمه	۱۵۹
۲-۵ نتیجه گیری	۱۵۹
۳-۵ بحث	۱۶۰
۴-۵ نتایج جانبی	۱۷۵
۵-۵ پیشنهادها	۱۷۷
۱-۵-۵ پیشنهادها در سطح فردی	۱۷۷
۲-۵-۵ پیشنهادها در سطح سازمانی	۱۷۸
۳-۵-۵ پیشنهادهای پژوهشی	۱۷۸
منابع و مأخذ	
منابع فارسی	۱۷۹
منابع لاتین	۱۸۲

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۶	جدول شماره (۱-۲) : مقایسه شبکهای سه گانه مدیریت
۳۶	جدول شماره (۲-۲) : مقایسه شبکهای هشت گانه مدیریت
۵۷	جدول شماره (۳-۲) : مقایسه خانواده‌های هسته ای و گسترده
۱۱۲	جدول شماره (۱-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۱
۱۱۳	جدول شماره (۲-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۲
۱۱۳	جدول شماره (۳-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۳
۱۱۴	جدول شماره (۴-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۴
۱۱۵	جدول شماره (۵-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۵
۱۱۵	جدول شماره (۶-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۶
۱۱۶	جدول شماره (۷-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۷
۱۱۶	جدول شماره (۸-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۸
۱۱۷	جدول شماره (۹-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۹
۱۱۸	جدول شماره (۱۰-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۱۰
۱۱۸	جدول شماره (۱۱-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۱۱
۱۱۹	جدول شماره (۱۲-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۱۲
۱۲۰	جدول شماره (۱۳-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۱۳
۱۲۰	جدول شماره (۱۴-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۱۴
۱۲۱	جدول شماره (۱۵-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۱۵
۱۲۲	جدول شماره (۱۶-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۱۶
۱۲۲	جدول شماره (۱۷-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۱۷
۱۲۳	جدول شماره (۱۸-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۱۸
۱۲۳	جدول شماره (۱۹-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۱۹
۱۲۴	جدول شماره (۲۰-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۲۰
۱۲۵	جدول شماره (۲۱-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۲۱
۱۲۵	جدول شماره (۲۲-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۲۲
۱۲۶	جدول شماره (۲۳-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۲۳
۱۲۶	جدول شماره (۲۴-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۲۴
۱۲۷	جدول شماره (۲۵-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۲۵
۱۲۸	جدول شماره (۲۶-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۲۶
۱۲۸	جدول شماره (۲۷-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۲۷
۱۲۹	جدول شماره (۲۸-۴) : توزیع فراوانی داده‌های سؤال ۲۸

جدول شماره (۲۹-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۲۹
جدول شماره (۳۰-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۳۰
جدول شماره (۳۱-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۳۱
جدول شماره (۳۲-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۳۲
جدول شماره (۳۳-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۳۳
جدول شماره (۳۴-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۳۴
جدول شماره (۳۵-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۳۵
جدول شماره (۳۶-۴): توزیع فراوانی انواع سبک مدیریت	
جدول شماره (۳۷-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۴
جدول شماره (۳۸-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۹
جدول شماره (۳۹-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۱۲
جدول شماره (۴۰-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۱۸
جدول شماره (۴۱-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۲۰
جدول شماره (۴۲-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۲
جدول شماره (۴۳-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۶
جدول شماره (۴۴-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۷
جدول شماره (۴۵-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۸
جدول شماره (۴۶-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۱۰
جدول شماره (۴۷-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۱۴
جدول شماره (۴۸-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۱۵
جدول شماره (۴۹-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۱۶
جدول شماره (۵۰-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۱۷
جدول شماره (۵۱-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۱۹
جدول شماره (۵۲-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۱
جدول شماره (۵۳-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۳
جدول شماره (۵۴-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۵
جدول شماره (۵۵-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۱۱
جدول شماره (۵۶-۴): توزیع فراوانی داده های سؤال	۱۳
جدول شماره (۵۷-۴): توزیع فراوانی انواع الگوی خانوادگی	
جدول شماره (۵۸-۴): جدول توافقی داده های حاصل از تحقیق	۱۵۲
جدول شماره (۵۹-۴): جدول توافقی تعديل شده داده های حاصل از تحقیق	۱۵۳

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۱۳۵	نمودار شماره (۱-۴): هیستوگرام مربوط به داده های سبک مدیریت
۱۳۵	نمودار شماره (۲-۴): توزیع درصدی انواع سبک مدیریت
۱۵۱	نمودار شماره (۳-۴): هیستوگرام مربوط به داده های الگوی خانوادگی
۱۵۱	نمودار شماره (۴-۴): توزیع درصدی انواع الگوی خانوادگی

فهرست شکل ها

صفحه	عنوان
۲۱	شکل شماره (۱-۲): ترکیبات گوناگون ساخت دهی و مراعات
۳۰	شکل شماره (۲-۲): پیوستار موقعیتهای رهبری

فصل اول: طرح تحقیق